

POGAHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOV

3. číslo

Budyšin, měrc 1963

Lětnik 13

Měsačne hrono na nalětnik 1963

Naposled pak pòsta swojeho syna k nim a džeše: Woni budu so před mojim synom trašić. Mat. 21, 37

Boh nochce smjerc bjezbóžneho, ale zo by so wón wobrocił a žiwy był. Boh lubuje žiwjenje a nic mrěće. Jezusowe cyle prócowanje tola běše, zo by so lud k Bohu wobrocił, ale lud njeje chcył. A tež tole přirunanje wo winicarju je naš Knjez po zdaču podarmo jim powědał. Přetož hdyž běchu zrozumili, zo wo nich rěči, pytachu Farizejscy jeho zajec. Woni běchu jeho slyšeli, běchu tež jeho rěč zapřimnyli – ale bjez pokuty.

Budže z nami runje tak? My směmy wšitcy jeho Ewangelij slyšeć, ale slyšimy jón z pokutnje wutrobu? Hdyž ma Boh nas tak lubo, zo je swojeho Syna do smjerće dał, njesměli my tajku lubosć zacpěwać. Džiwna wěc, zo ma hroženje pola nas wjace wuspěcha. My so bojimy. My so bojimy čłowjekow jich wótreho jazyka dla, jich zlóscě dla. My so bojimy přichoda. My so bojimy smjerće. Boh pak nam přez Chrystusa nje-hrozy, ale nas wabi, nas lubje woła.

Wón je swojeho Syna za nas do smjerće dał, to nam předuje nětkle póstny čas. Přez Chrystusowe čerpjenje smy my wumoženi. Snadž Ty měniš, zo je nam to džensa tak njezwučena mysl, zo móhlo so nam zbože přez čerpjenje dóstać. Je pak to zawěrnje tak cuza mysl? Wšudžom a stajnje so nam praji, zo přińdže přichodne zbože jenož přez džensniši wopor. Nječitamy husto dosć w nowinach wo krwawnych zběžkach tu a tam na swěće? Při tym mordarjo hišće měnja, zo su wulki skutk dokonjeli. Přetož tajke wopory krě su po jich wučbje nuzne, zo by nowy čas přińć móhli.

Tón nowy čas je přišol. Krawny wopor za čłowjekow zbóžnosć je přinjeseny. Tuž přestańmy nětk dale krej rozliwać. Njemějmy přiwěru, kaž dyrbało so přeco hišće po lutyh čělach do lěpšeho přichoda kročić. Zbóžnosć, měr, swětlo, prawdosć, žiwjenje, to je nam dobyte. Čłowjekowo njeju so trašili, Božeho Syna křižować. Jezus je wědzał, kajke čerpjenje w Jeruzalemje na njeho čaka, a wón je tam šol a je był swojemu njebjeskemu Wótecej poslušny hač do smjerće, haj hač do smjerće na křižu.

Nječimny tak, kaž njebychmy žanocho zrozumjenja za tajku lubosć Božu njeměli. W Božej swěrnej lubosći a Jezusowej poslušnosći je nam zbóžnosć a žiwjenje date. A my chcemy žiwi być. W.

... tuž pokaž mi swój puć

Takle so Mójzas k Bohu modleše, wjednik Izraelskeho luda, kiž je zapřimnyl – zapřimnyć dyrbał – do swětoweje politiki, zo by swoj lud z Egyptowskeje robočanskeje chěže wuwjedł do slubjeneho kraja. Mójzas je ze zrudobu spóznać dyrbał, kak ćežko so ludej pomha.

Lud je zlóchka zahorjeny – ale je njespušćomny a njesćerpny. Lud widzi džensniši džen w jeho nuzy – a zašly čas w zlotym blyšču. Izraelski lud, kiž je zawěrnje w Egyptowskej dosć nuzy a bědy nazhonił, móže Mójzasej w zabłudženej njeđzakownosći porokować: Cehodla njejsy nas w Egyptowskej při počnych mjasowych hornacach wostajil? Lud sam ze sebjě nima žaneje „perspektiwy“.

Mójzas so tuteho luda njeboješe. Wón měješe charaktera dosć, před tutón rozhorjeny a zabłudženy lud stupić. Wón běše syny dosć, zo jeho žolmy njedowěry, bjezbóžnosće a hluposće njepowalichu. Wón sebi njebě tola městno na čole swojeho luda sam wuzwolił, ale hdyž bě tam stajeny, tam nětk kruće stejese.

Tónle samsny, synly muž so tu k Bohu modli: ... pokaž mi swój puć (2. Mójz. 33, 13). Je sej wón swojeho puća njewěsty?

Haj.

Wjele pućow je možnych. Wjele pućow nam lubi zbože a kónc wšeje prócy a wšeho njeboža – ale wšitke puće dobre njeju! Snano so jedyn jenički puć wšitkim zda być rozumny, a z mocu na njón čěrja – a tola je runje tutón puć zlóstny a tohodla puć zahuby. My smy sami toho swědca, kak móže so jedyn cyle lud w zaslepenej zahoritostći mylić.

Bože puće njeju naše puće.

Bože puće pak su puće měra a zbóžnosće.

A tola smy my to, my čłowjekowo, kotřiž planujemy, swój rozum napinamy a starosćiwje přemyslujemy, što je radžomne a što nic. Mójzas nje-móže ze slepymaj wočomaj swój lud wodzić. Wón dyrbi strožbje položenje posudžować a swěru wšitko rozwažować, a tola wón sam ze sebjě Boži prawy puć njespóznaje. K tomu je wjace trěbne hač wótry rozum. Mójzas so k Bohu modli: ... pokaž mi swój puć.

A skónčnje dyrbi tola Mójzas sam před lud stupić a „swój“ rozsud ludej tak jasnje, tak dobroćiwje, tak kruće a tak smilnje přizjewić, zo z nim dale počehnje. Lud so na Mójzasa spušća, so jemu dowěryja – a so na njeho rozhorja, hdyž nuzy přińdu.

Derje ludej, hdyž Mójzas wě, zo wón so wój lud njewjedže ale Boži lud, zo je jemu drohotne kubło, žiwjenje a duša čłowjekow, do ruki date, zo ma wšitke swoje skutki abo tež skomdy jónu před Knjezom wšeho swěta samym zamołwić.

„Hlej wšak, Božo, zo je tón lud twój lud.“

Izraelski lud je skónčnje po dołhim pućowanju po puscinje do slubjeneho kraja došol.

Tež my smy po puću – a my sej swojeho puća njejsmy wěsći. Njehańbuj so tajkeho wuznaća. Rozsudy su husto dosć jara ćežke, dokelž nje-wěmy, što je prawe a dobre. Naše žiwjenje je tak počne konfliktow, zo njewěmy, kak mamy dale kročić. Tuž chcemy so tež my modlić: Knježe, pokaž nam swój puć.

Boh njeje Mójzasej žadyn hotowy program do ruki dał. Kak husto drje je so wón hišće k Bohu modlił: Pokaž mi swój puć? Hdyž na Mójzasowe žiwjenje wróće hladamy, směmy tola spóznać, wón njeje so podarmo modlił. Boh je jemu swój puć pokažal. W.

Što to rěka?

Saducejcy

W Nowym Testamence čitamy na někotrych městnach wo skupinje Saducejskich. Pochad mjena „Saducejski“ njeje dospołnje wěsty, ale najskerje zwisuje z měšnikom Sadokom, kotrehož je kral Salomon postajil (I. kral. 2, 35). Saducejcy su so potajkim dzerželi za naslědnikow Sado-ka. Woni běchu ze stareho měšniskeho splaha.

Dokelž su so z Jezusom wjele wurečowali, je jara wažne, zo znajemy jich zadžerženje přećiwu tehdomnišemu swětej a jich nahlady. Přećiwu knježacym mocam běchu jara wulkomyslni a cuzym wliwam běchu wotevrjeni. Dokelž mějachu zwisk z kralowskim domom, su so dale a bóle stali z politiskej skupinu. Tuž njemějachu žaneho rozsudžaceho wliwa na pobožnosć a nabožne žiwjenje luda. Woni připóznawachu jenož pismik swjateho Pisma, žane ertnje podate wučby. Do stawanja ze smjerće nje-wěrjachu.

Po nacionalnym njebožu židowskeho luda w léce 70 po Chrystusu njemějachu wjace žaneho politiskeho a socialneho wuznama. Tuž wot tu-toho časa ničo wjace wo nich njeslyšimy.

Wolijowa hora

Štož džensa do Jeruzalema jědze, hdžež stej cyrkej swjateho rowa a templove naměstno — potajkim do arabskeho džěla Jeruzalema — nje-može wjace wot wječorneho boka z čahom abo z awtom do města, ale dyrbi sej wobćežny puć wot ranja wolić, přez Amman, stolicu jordan-skeho kralestwa, potom přez Jordano-woy doł přez Jericho a skónčnje přez puscínu Juda po puću „Smilneho Samaritskeho“. Tola hižom nazdala widziš na 800 metrow wysokej hórce dvě wěži: wěžu ruskeho klóštra a wěžu němskeho wustawa kežorki Awgusty Viktorije. Wobě stejitej na Wolijowej horje. Tak je potajkim Wo-lijowa hora přenje, štož widziš pućujo wot ranja do města čerpjenja a stan-jenja z morwych našeho Knjeza Jezom Chrysta.

A nam chce so skoro prajić: To so tak słuša. Přetož z Wolijowej horu započina so powěsć wo ponižowanju našeho Knjeza, a z Wolijowej horu so skónči stawizna wo jeho powyšěnju. Tola tež na druhich městnach so wo tutej horje powěda. Přez Wolijowu horu, tak nam tři přeni scěnicy pi-saja, je Jezus do Jeruzalema čahnył, a móžemy jara derje zrozumić, zo so tež džensniši džeň hišće kóždy lěto bołmoňčku wotměwa procesion, kiž ma swój započatk na Wolijowej hor-je a swój kónc deleka w Jeruzale-mje, potajkim samsny puć, kaž je jón Jezus Chrystus kročil. A pola swja-teho Lukaša čitamy na 21. stawje, zo je Jezus w róčnym času wodnjo w templu wučil, ale zo je w nocy, tak kaž někotryžkuli židowski putnik, won chodzil a na Wolijowej horje přebywał. A tak je to tež w tej nocy, jako Judaš Knjeza přeradžil, přetož Getsemane je k wječoru pod Wolio-weje hory. A při tej skladnosći praja nam zaso scěnicy, zo je Knjez ze swojimi wučobnikami po swjatym wotkazanju wušoł na Wolijowu horu. A potom namakamy wučobnikow poz-džišo zaso na Wolijowej horje, „ko-traž je blisko při Jeruzalemje a leži sabatny puć wot města“ (Japoštołske skutki 1, 12), to je něhdže kilometer. Tak su Japoštołske skutki dobyćerske do njebjes stpice našeho Knjeza to-horunja z Wolijowej horu zwjazafe. Tale hora je němy swědk wažnych biblickich podeńženjow a přewodža Jezusowe čerpjenje a dobyće.

Tohodla je derje, zo džemy wosebje w tutym času raz horje na Wolijowu horu! A to najlěpje tak, zo podamy so najprjedy na wěžu němskeje ewangelskeje cyrkwyje Wumožnika, kotraž steji wosrjědž stareho města blisko cyrkwyje swjateho rowa a z ko-trejež móžemy cyłu Wolijowu horu jara derje přewidžeć. Z wěže mamy rjany wuhlad do wšěch štyri bokow. My pak chcemy džensa raz wosebje k ranju hladać! Přez třěchi a kupole stareho města widzimy krasne stare templove naměstno ze skalnej mo-šeju. Dale zady, to pak wotwud nje-widzimy, wupřestrěwa so hluboki přirow Kidronskeho doła. Čisće blisko Wolijoweje hory widzimy čmowe štomy ruskeje zahrody Getsemane. Nas pak tuchwilu jenož hora sama zajimuje. Njeje wšak to poprawom

žana hora, ale cyły rjad tajkich hór-kow. Cyle na lěwo widzimy na jednej tajkej hórce hebrejsku uniwersitu, kotraž zwosta 1948 po arabsko-židow-skej wójnje w židowskimaj rukomaj. Njesteji pak w židowskim, ale w jor-danskim kraju a je to potajkim en-klawa z wěstej wobsadku, kotraž so pod škitom Zjednocěnych narodow wotměnja. Něšto dale k pońdnju je widžeć na hród podobne twarjenje wustawa kežorki Awgusty Viktorije, poprawom hižo w neutralnym kraju, kotryž nikomu njesluša — ani Arabskim ani Židam. Pod chorhoju Zjednocěnych narodow steji tu cho-rownja za čekancow. Na Wolijowej horje widzimy šwižnu wěžu ruskeho klóštra. Jemu k nohomaj leži muha-medanska wjes el-tur, štož rěka „hora“; a to je tež arabske mjeno za Wolijowu horu. Tež Tabor w pońdni-šej Galilejskej a hora Garizim pola stareho Sichema matej samsne mje-no — el-tur. Je wulkotnje, zo maja runje tute tři wažne bibliske hory samsne pomjenowanje!

Jenož njerady so wot tuteho rja-neho wuhlada džělmy. A nětko džemy přez stare město, překročimy Kidronski doł a stupamy na horu. Po puću widzimy rjenje hladanu wolijo-wu zahrodu Francyskanow a cypre-sowy haj Rusow. Na lěwo widzimy wjele wolijowcow, kotrež wšak su tutej horje mjeno dale. Z hory potom k wječoru hladamy a mamy Jeruza-lem před sobu. Murje, kotrež wobda-waja stary džěl města, móžemy derje spóznać. Běla wěža cyrkwyje Wumož-nika nas z daloka strowi, předku tam je templove naměstno, a zady stareho města widzimy předměsta noweho a džensa zwjetša izraelskeho Jeruza-lema. Přez dalokowid móžemy spóz-nać raňši balkon prjedawšeho něms-keho proboštstwa a dale na prawo na hórce wěže Syriskeje syrotownje. Woboje, proboštstwo a syrotownja, pak nam přistupne njeje, dokož je na izraelskim boku a tón je wot arab-skeho kraja přez krute mjězy džě-leny. Hišće lěpši wuhlad mamy z němskeje cyrkwyje Božeho stpěca. Wottam widzimy tež k ranju a k poń-dnju. Widzimy hory před Betlehe-mom, w krótkim ranju byšći so Morwe morjo, hluboku nižinu del-njeho Jordanoweho doła, a zeza raňši jordanski kraj, čisće blisko před sobu mamy horatu puscínu Juda. Wot nas na lěwo běše město Anatot, z kotrehož pochadža profeta Jeremia. Z doła, kiž leži tam w ranju před nami, su ně-hdy Izraeliča připučowali. Betlehem, Jericho, Betanja dopominaja nas na puć Knjeza Jezom Chrysta, kotrehož zemske žiwjenje so na tutej horje skónči. Tu před našimaj wočomaj leži puć přez bibliske stawizny, přez stawizny našeje zbožnosće a našeho wu-možanja.

Na Wolijowej horje je tak někotre městno, hdžež su putnicy w běhu lět-stotkow pozastali a so modlili. My chcemy předewšěm dvě městnje na swojim pućowanju wopominać. Pře-nje je cyrkej „Wótčenaša“. Wona słuša do klóštra romskich katolikow. Le-genda, zo je Jezus na tutym městnje swojim wučobnikom Wótčenaš wučil,

da tutej cyrkwy jeje mjeno. Historisce pak so dopokazać njehodži. Legenda wšak je tež hakle w srjedžowěku na-stala. A Nowy zakon nam njepraji, hdže su najswjěčišu wšěch modlit-wow přeni raz slyšeli a so modlili a wuspěwali. Ale derje je, zo su kře-sćenjo na jednym městnje w Swja-tym kraju wo tutej modlitwje wšěch modlitwow rozpominali a jej tajki pomnik stajili! Při tutej cyrkwy je tež križna chódba a na jeje scěnach su słowa Wótčenaša do kamjenjow wudypane — w dwajatrićeći rěčach! Tež w rěčach tych ludow, kotrež bě-chu přez wóynu a njedorozumjenje rozšćěpjene. Z Wolijoweje hory je tež wušoł přikaz, zo maja Knjezowi wučobnicy jeho swědkojo być hač do skónčenja swěta. Tu je stała kolebka misionstwa! Njeje to, štož tam steji we wšelakich jazykach — Naš Wótce — po přikazni Jezusowej tutej? Ja na to myslu, kak smy na proze do noweho lěta přeco swój tydźej modlitwy aliancy wotměwali, a to tak, zo su so mužojo a žony ze wše-lakich wosadow a wustawow zhroma-džowali a potom na kóncu hromadže Wótčenaš modlili, kóždy we swojej rěči. Cyrkej Wótčenaša móhla nam dobre předwanje być! Tak ma to być mjez křesćanstwom, zo kóždy we swojej rěči so woła k Wótcej!

Na Wolijowej horje je tež hišće ka-pała Božeho stpěca. Steji wosrjědž wsy a słuša muhamedanskim. Ka-pała je wosomróżkata, bjez kóždeje pychi a próźdna. Nima ani wonka ani nutřka ničo na sebi, štož móhlo ludži přiwabić. Je tam jenož jenička wose-bitosć, kamjeň, w kotrymž je widžeć čłowječa noha. To ma być městno, z kotrehož je Knjez do njebjes stpil. Wo historiskej hódnosći tohole zna-mjenja sej njetrjebamy hlowy lamać. Tajkich wěcow je nadosć na swěće. A tola je to jimacy symbol. Na dnju Božeho stpěca je so Jezus rozžohno-wał ze zemju, wosebje z Palestinu. Wón je nětk k njebjesam powyšeny a z tym na Boži trón, zo by był Knjez nade w šěm swětom. Nam njezaleži na widžomnych wěcach. Ale Pale-stina wostanje tón kraj, kotryž je jeho noha přepučowała. A słowo scěni so čělo a bydleše mjez nami!

Wěm so dopomnić na wony dzeň Božeho stpěca, jako džěchmy my, němska ewangelska wosada w Jeru-zalemje, přeni raz zaso po přenjej

Křiž

Jako běchu w hitlerskim času spy-tali, džežke križe ze šulow wurumo-wać, džěše šulske džěčo swojemu na-nej: „Naš Zbožnik, tón wjace w šuli na križu njewis. Holcy su tohodla plakaše:“ A nan praješe: „To je tak kaž ze zemjepisnej karte, kiž na scě-nje wisa. Dóniž tu wona je, móžeće přeco hišće chěťe na nju pohladnyć. Hdyž pak tu wona wjace njeje, da dyrbiće wšitko z hlowy wědžeć. Snano přińdže nětko čas, hdžež wotstronja so križe a tež cyrkej, w kotrež so nam přeco praji, kak mamy w žiwjenju a čerpjenju na Knjeza Chrystusa zhla-dować. Ja sej myslu, zo dyrbjeli my to nětko skónčnje z hlowy wědžeć!“

světowej wójnje na Wolijowu horu kemši. Ja sym tehdy měl předowanje wo słowje Jezajasowym (25, 10): „Knjezowa ruka wotpočuje na tej horje.“ W Swjatym kraju je wjace takjich městnow, tež wjace hač jedneje hory, wo kotrejš mǒhlo so takle rěćeć. Tola Wolijowa hora tež k tomu sluša. A nic jenož jako bibliske dopomnjenje. Ně, tale hora je nam wjele wjace, přetož wona je němý, tola mǒcny swědk powěsće wo zbožnosći, kotraž je so roznjela po wšém swěće a wot kotrejš smy žiwi hač do džensnišeho dnja.

Serbowka jako misionarka w Južnej Americje

(Skónčenje)

Surinam sluša sobu do najnjestrowišich krajinow cyloho swěta. Kraj je runy a přimorski. Woda rěkow so tam zaraća a nastawaju njepředwizomne bahna, z kotrychž při hoberskej južnej horcoće so žalostne chorosće wuparjuja, přesakowaca, pisana, čorna, žolta zymica, elefantiasis, a druge smjertne chorosće. Z bahnow lahnú so tolsté roje kafatych kuntworow, kiž ze swojim žahadlom bacile přenošuju, to su zawiniki tutej chorosćow. Tajki njestrowy je tutón kraj; zo su sebi Francozojo džěl, Pópjerjowje přimorjo, jako wuhnanstwo za najstrašnišich zlostnikow wubrali, kotrychž tam bǒrže bjez kata wotbychu. Do tajkeho kraja je Bóh Marju Lobachec wołał. Wona so njeboješe tež pǒhanskich wobydlerjow, zwjetša čornych njewólnikow, kiž běchu so tam z Afriki přiwozyli, dokož móža woni jenož w tutej heli wutrač a džělać. Přetož džělaćerjow tu trjebaja. Kraj je nimo měry plǒdny a rosće tam kaž w paradizu. Jeho wobsedžerjo běchu bohaći Nižozemjenjo (Surinam so tež džensa mjenuje Nižozemska Guayana — red.), hrubi ludžizraćcy a ludžikupcy, hórši hač pǒhanjo sami. Či wězo misionarow z Ewropy njewitachu, bojachu so, zo w jich njewólnikach čłowske wědomje zbudža a njepokoj do njewólnikow wusyja. Tohodla jim kruće přistup do kraja zakazachu. Što pak su tehdy naši Ochranowscy bratřa činili? Njesmě so to nihdy zabyć. Su so sami na njewólniske wiki předali.

Katolski Posol

Naš luby bratr — Katolski Posol — je jako dopomnjeće na swoje založenje před 100 lětami monumentalne jubilejne 16stronske čisto wudał. Kak wjele dobrego je tuto cyrkwinske lo-pjeno móhlo za tele 100 lět wusywać! Michał Hórnik, horcolubowany přećel našeho Imiša, je był jeho přeni redaktor a po nim přewzachu družicy redaktorstwo, kotřiž nimale wšitey slujeja do najnadobnišich a markantnišich postawow serbskich katolskich duchownych, kotrychž sej my ewangelscy wutrobnje česćimy.

„Pomhaj Bóh“ přeje „Katolskemu Posolej“ dale Bože žohnowanje. Samsny je Bóh, kotremuž služimy, my ewangelscy a woni katolscy. A swój serbski lud hromadže jenak nutrnje lubujemy.

Přispomnjenje: Někotry z nas by zawěsće lutował, zo by raz we swojim žiwjenju Jeruzalem wopytać móhl. Škoda! Hdyž pak nam móžno njeje, zo sej tam sami dojdžemy, tak směmy tam tola w duchu pućować. Ewangelske hłowne bibliske towarstwo w Berlinje je wudało zajimawu knihu z wobrazami wo Swjatym kraju „Blicke in das Land der Bibel“, kotruž je napisał Hans-Wilhelm Hertzberg. Z tutej knihi je tež naš nastawk wo Wolijowej horje. Na žiwe wašnje so tam wopisuje kraj, kajkiž je won džensa.

Tajka rjekowska zmynlenosć běše tež žiwa w Mariji Lobachec. Njeběše drje runje to wjace trjeba. Ale wona je wopory přinjesla, kiž njeběchu mjeńše. Bóh sam wě!

Jako so Jan Boholub Hartmann z Marju Lobachec woženi, mějachu Ochranowscy bratřa hižom rjanu misionisku staciju z mjenom Charlottenburg pola města Paramaribo. Tola hida europskich ležownosćerjow přećiwu misionaram přeco hišće wobsteješe a tež Marja Lobachec je pod njej čezko čerpjeć mēla. Z tutej stacije nošachu Ochranowscy bratřa ewangelij do amerianskeho palěsa, hdžež Cornuši we wuchowanych wjeskach bydlachu, a wšudžom založichu z wulkej přocu a lubosću małe křesćanske wosady. Tudy přebywaše Marja Lobachec wot lěta 1826 sem a na tutym polu skutkowaše swěru ze swojim mandželskim. Porodži jemu wjacore džěci, kotrež pak dyrbješe wšitke hižo do sedmeho lěta do Ewropy posłać, dokož móža džěci hišće mjenje hač dorosćeni ludžo tute džělawe podnjbjo (klima) znjesć. Džěci wukublahu so w Małym Wjelkowje. Běše to přeco džělenje na čas žiwjenja. Ani jedne jeničke njeje maćerje zaso wohladał! Běše stajnje teho měnjenja, zo městno, na kotrež je ju Bóh sam powołał, njesmě nihdy wopuščić. Swojeho Zbožnika dla je so swojich najrjeńšich maćernych radosćow wzdał! Haj, bójska mǒc, bójska lubosć běše w tutej Serbowce žiwa! Najskerje w lěće 1844 zhubi tež swojeho mandželskeho, kiž — hewak strowy a sylny muž — nahle na zymicu zemrě. A nětko steješe cyle sama w dalokej cuzej krajinje. Nichtó so jej njeby džiwla, hdy by so domoj k swojim horcolubowanym džěćom wróćila. Ale wona tu wosta. — Běše tam drje hišće družich misionarow, ale mordarskeho podnjbja dla njechaše z tutej žadyn wjace do strašneho palěsa hić. Što budže nětko z tymi małymi rozpróšenymi wosadami? Snano zaso padnu do stareho pǒhanstwa? Ow ně! Marja Lobachec z Turnowa tu je, kiž pod palmami a bananami nutrnje spēwa swój serbski Wótčenaš. A z teho serbskeho modlenja čerpa tajkeje mǒcy, zo so hnydom rozsudži, na městno tutej mužow stupić. Lutka sama, bjez wšěje bojosće, z wulkej dowěru do swojeho Zbožnika, pućowaše wot nětka přez husćiny amerianskeho palěsa, wopytowaše wosročene wosadki, předowaše, wučěše, wothladowaše chorych, zastarowaše

džěci. Nižozemscy ležownosćerjo ju přesćěhowachu. Ach, što běše jej wo to! Hdžež běše podnjbjo najbǒle strašne, hdžež běše služba najbǒle wobčežna, hdžež běchu tradanja a sebjezaprěca najwjetše, tam wona skutkowaše. Kaž běše swjaty Pawoł Židam ze Židom a Grekam z Grekom, tak so wona nawući, cyle po wašnju Cornuchow žiwa być. Bydleše w jich niskej hěće. Spaše w nocy na nahej zemi bjez loža a bjez saka na moskity (kałate kuntwory), štož hewak žadyn Europjan wutrač njemóže. Njeboješe so tež natykliwych chorosćow, z kotrychž je drje sobu najžałostniša elefantiasis, na kotruž Cornuši husto schorja. — Noze choreho hroznje zhubnitej, a chory so pomalu z wulkimi bolosćemi wumori. Přez pjeć lět je Marja Lobachec takle cyle sama we wulkim palěsu mjez Cornuchami žiwa byla, a to njepřestawajcy. Jenički běy čłowjek mjez lutymi džiwimi! Za pjeć lět hakle wróći so přeni kroc zaso do města Paramariba, ale jenož na jedyn jenički džěń. Jako chcychu ju tam dlěje wobchowac, wona to kruće wotpokaza, prajicy, zo so teho boji, zo so zmjechči a so potom z pomjeńšenej lubosću do swojeje samotnosće wróći.

Tute čezke žiwjenje pak je skónčnje tež jeje čělnu mǒc zdžeržalo! Kajki běše jejny wuchód? Při wothladanju Cornuchow, kiž běchu na elefantiasis schorjeli, so runje z tutej žalostnej chorosću nakazy. Hačrunjež mēješe čezke bolosće přetrać, je tola z njewšědnej swěru dale skutkowała, wosebje džěci rozwućowała, doniž so dospǒlnje njezwjeze. Štyri njeđzele dolho ležeše potom hišće we wotwrjenej hěće na nahej zemi bjez wšitkeho wothladanja a bjez najnužnišich srědkow. Jako běchu wo jejnej nuzy w měsće Paramaribje slyšeli, posłachu po nju čolmiki. Na smjerc slaba wróći so k swojim. Móžeše so lědma hišće hibać. Jejna duša pak horješe so z nje-bjeskej radosću. Běše polna džakowanja a chwalenja! Tež w měsće nochcyše hinak hač na nahej zemi ležec. Tak je wumrěła. Wječor 30. decembra lěta 1853 rozsudži njebjeski Wótc, zo smě tuta jeho najswěrnša služobna swjatok činić, a wza ju k sebi do swojeho njebjeskeho raja. —

Wo njej praješe po jejnej smjerći wodžer Surinamskeho misionstwa: „Njewěrju, zo je jeje runjeća w tutym misionstwjě hdy bylo, a zo hdy zaso budže.“ —

Hišće džensa steja pod žohnowanjom tutej Serbowki jejni potomnicy, kiž sebi jako swjate namřěwstwo listy chowaja, kotrež je něhdy swojim džěćom z hlubinow palěsa z njewustojnej ruku pisała. Njeje ženje prawje němsee pisać nawukla.

Zawěsće, Serbowka w Surinamje, Marja Lobachec, běše džiw Boži! Ju chwalić, rěka Boha chwalić, kiž sebi to, štož je zwonkownje snadne, wosebje rady wuzwoli za swoje wulke zaměry, a kiž sebi tež do Serbow rady po svoje služobnistwo chodži. —

To je rozprawa Oty Wičaza wo serbskej misionarce Marji Lobachec.

Štož je so z palencom wopił, zaso wostróžbi; štož pak je so z bohatstwom wopił, wjace njewostróžbi.

(Afriske přislowo)

Boží špíhel

To, štož tudy pisam, sta so w přechách njednědelach wójny — nazymu. Sedžach něhdže w kwartěrje. Běše to wohidny kut w někakjej barace. Na kolenomaj mjějach desku ležo a pisach list. Předemnu stejše bleša, kotrejež běch šiju wotrazyl, a we njej běchu tři dalije. Stónčko sčeleše swoje poslednje pruhi do baraki a pozloči kćenja. Tutón blyšč je mje husto we wójnje na wulkotne wašnje troštwal. — Njeběch sam ze swojim listom, z tymi dalijemi a jich zlotym blyščom. A runje we tym wokomiku počachu so w druhim rožku wótre ščerječ, zo so scěny trasechu. Bě, jako bychy konje rjehotala. A hdyž so mužojo takle ščerja, hnydom wěš, wo čo dže. Tak so to husto stawawe — sto, tysac a wjacě kroc. Tehdy počach sej hłowu lamač: Čehodla ma to tak byč? A nadobopomnich so na słowo z přenjeho stawawšateho Pisma: „A Bóh stwori čłowjeka sebi k podobnosti.“

To je najrjeňše a najnadobniše, štož móže so docyla wo čłowjeku prajič: byč Bohu k podobnosti, Bohu podobny. Hdyž to džensa slyšymy, klinči to našimaj wušomaj cuze, jara cuze. To dyrbi čłowjek byč, kotrehož my znamjemy? Kotrehož smy my zetkali? Toho hidžaceho a mordowaceho, nahrabneho a prošaceho, toho přeradnika, toho mazaného, toho, kiž so wjerči z wětřikom! Bohu podobny?

Ale njetrjebamy jenož na tajkich hladač. Hlejmy raz na tych, kiž na dwórnišću na jězdženku čakaja, abo na tu džiwju črjodu, kiž so do čaha točka a storka: Či dyrbjeli Bohu podobni byč? — Ně!

Nadžijomnje sý nětko swoje „ně“ z poľnym přesvědčenjom prajil! Maš mjenujcy prawje. Ale dyrbimy hišće kročel dale: Twoje „ně“ njeplaci jenož za tych, kiž smy runje mjenowali. Tež čí njejsu Bohu podobni: najrjeňši filmstar z Hollywooda, sławny spěwar ze swojej gitaru abo lubozne, njewinowate džěčo na někajkim wobrazu. Žadyn z nich!

Po tym zo je so słowo wo podobnosti prajilo, to se mjenujcy něšto stało. Tele słowo stej na přemim stawje swjateho Pisma; a wot toho časa je čłowjek tři kročełe soš. A tak je tam došoš, hdžež jeho džensa zetkawamy.

A přenjeja kročel běchu dvěle: Chce nam Bóh ze swojimi kaznjemi něšto dač abo wzac? Běše to jeho dobroćiwosc abo chce wón nas ponižowac? A wottud njebě wjacě daloko, zo sej čłowjek za zaměr staji: Njecham Bohu podobny, ale runy byč. Z tym je čłowjek swoju Bohupodobnosć zhubil. Bóh njemůžešo so wjacě we nim spoznac, kaž w špíhelu, přetož tutón špíhel běše slepy. A čłowjek chowawe so před Bohom.

Po přenjeje pak přiđže druha kročel. A wona rěka: „Sym dha swojeho bratra stražnik?“ Džělwišo so wot Boha je čłowjek zwisk ze swojim bratrom zhubil. Počina hidžič, a hida je husto dosć přenjeja kročel k morjenju.

Jenož tohodla nas druhdy před tym grawa, štož so mjež čłowjekami stawja a jenož tohodla so druhdy hańbujemy, zo slyšamy do čłowjekow, dokelž njejsmy hišće dospołnje zapomnili, z kotrych wyšin je čłowjek do hlubin

padnyš, mjenujcy, zo je dyrbjal Bohu k podobnosti byč!

A třeča kročel rěkaše: „Twarmy sebi wěžu, kotrejež wjerch by do njebjes dosahnyš, a scínmy sebi mjeno“; čłowjek chcyše sej njebjesa, z kotrychž běše so swojeje njeposlušnosće dla wustorčil, sam zaso wročo dobyč. Kak husto džě je so tutón pospyš wospyšetowal! Za wšemi tajkimi pospyšami, natwarić sej na zemi wšo dotalne přemožace mócnarstwa, wuhladamy smjerczrudne mjezwóčo čłowjeka, kiž njeje wjacě Bohu podobny.

To su te tři kročełe, kotrež su čłowjeka k tomu dowjedle, zo njeje wjacě Bohu k podobnosti. To je so stało, prjedy hač smy my tu byli, tola někak smy my wšitcy na tym wobdželeni. To je so tež pola nas z tym započalo, zo so nam njejsu wjacě Bože kaznje lubile a zo je njejsmy wjacě zańć měli.

Tute kročełe njemůžeme wjacě wročo hič, my sami nic. Ale jedyn je nam napřečo přišoš, wšě tři kročełe. A je tu mjez nami zaso Knjezowe wobličo rozswětliš. Wón je Bohu byl poslušny kaž džěčo. Wón so njeje prašal, hač dyrbi swojeho bratra stražnik byč, ale wón je byl dobry pastyr. We nim je so Bóh Knjez móhl zaso spoznac, wón bě zaso čistý špíhel bjez wopluska.

Hdyž tutón jedyn někoho z nas zetka, dha móže tež jeho špíhel zaso swój blyšč dostac.

Tu čaka na nas nadawk, byrnjež hoberski, tak tola wulkotny! Tohole nadawka dla so zawěrnje wpućaci, čěže zemskeho byča na so brač. Pokazowac chcemy wšemu swětej Božu podobnosć, kiž je so nam w postavje našeho Knjeza Jezom Chrysta zjewila. Hdyž so mamy po jeho słowach a skutkach, tak směmy so nadžiječ, zo Bóh we našim špíhelu zaso sam sebjě spoznaje. c. w.

Z našich wosadow

Rakecy. Sakrament swjateje krćenicy dosta 1962 62 džěčiči (59), mjez nimi 26 (29) holcow. Pačerskich džěčiči bě 21 (19), 8 (9) hólcow. Wěrowanjow smy 17 (21) a pochowanjow 71 (54) měli. Hosčo za Božim blidom 1288 (1557), mjez nimi 381 muskich a 907 žónskich. K našej cyrkwi su přistupili 3 a wot nas so džělichu 5. Na nabožnu wučbu chodža 163 (165) hólcow a 178 (156) holcow. W Stróžiči zeńdžechmy so w lěcnym času a w Rakecach w adwentskim času z džěčičimi k wjesolemu swjedženju. Wjac hač sto džěčiči z cyleje wosady so zhromadžichu.

Ze wšitkimi darami za elektriske zwonjenje a wutwarjenje kontorata a ze wšemi kolektami nazbėrachmy na 18 000,— hr. Džakowni spominamy na swojeho stareho kantora Richarda Bartscha a jeho mandželsku, kotrajž staj swój zloty kwas we wjesolej strowosći swjećilow.

W Božim měrje wusny luby pomocnik a serbski prócowar Gusta Lapšič ze Stróžič, nimale 80 lět stary, kaž tež 90 lět stary Felix Petermann, kiž bě lěta dolho stawnik našeje wosady a mjez druhim 70 lět sobustaw Rakečanskeho muskeho chóra. Rad

spominamy tež na swěrnú čitarku „Pomhaj Bóh“ Hańžu Šěcynu rodž. Sperlincę z Rakec, kotraž je 92 lět stara zemřela.

Pomhaj Bóh so w 126 swójbach našeje wosady čita. H. Šo.

Huska. Cyrkwinska rozprawa na lěto 1962 (w spinkomaj ličby lěta 1961). Wukřičilo je so 59 džěčiči (45), konfirmowaných bu 30 (25); wěrowanjow bě 18 (19) a pohrjebow 45 (35). Spowědných bě 1 118 (1180). Woporniwosc wosadnych bě tež w zašlym lěće rjana. Při kolektach na Božich službach je so 7 742,60 hr. (8 503,40 hr.) nazbėrało a to za našu wosadu 4 938,70 hr. (5 686,40 hr.) a za krajnú cyrkę 2 803,90 hr. (2 817,— hr.). Za wosebite předewzaća we wosadze je so nimo toho wot jednotliwych wosadnych 1 150,— hr. woprowalo. Při zbėrkach na drohach je so 3 733,50 hr. (3 589,30 hr.) nazbėrało. Wšo hromadže wućini to 12 686,10 hr. (12 092,70 hriwnow).

Bóh Knjez zaplac wosadnym wšu swěrnú a woporniwosc! Pa.

Bart. W zašlym lěće 1962 je so wukřičilo 19 (23) džěčiči, 5 hólcow a 14 holcow. Konfirmowaných bu 25 džěčiči, 7 hólcow a 18 holcow. Připowėdanjow smy 18 (15) měli, z nich bu w našim Božim domje 12 (10) porow zwěrowaných. Z cyrkwe wustupili su 3 mužojo a 3 žónske. Zemřelo je 26 (23) wosobow, 20 z nich běše přez 70 lět.

K Božemu blidu bě 751 (690) wosobow, mjez nimi 252 (236) mužow a 499 (454) žonow.

Woporniwosc wosadnych w zašlym lěće bě zaso jara zwjeselaca. Tak je so na kemšach nazbėrało za krajnú cyrkę 1917 hr., za našu wosadu 1 111,— hr., za twarski fond 2 894,— hr., dary z kašička zady woltarja a jednotliwe dary za našu wosadu 439 hr. a za zwonkowne misijonstwo 486 hr., jako přinoški sobustawow znufkowneho misijonstwa a přecelow wustawa Bethela (Lobetala) wšo hromadže 1 616 hr. Na wosebitych kemšach a zhromadžiznach je so nawdało 1 693 hr. (na Serbskim cyrkwinskim dnju 886 hr.)

Wyše toho wšeho so woprowawe za ponowjenje našeho Božeho domu. Cyrobizny so přinjesechu za domy starych Drježdžanskeho znufkowneho misijonstwa. Mloda wosada je swój džakny wopor składowala.

Za wšo wutrobny džak!

Z tutymi ličbami njechamy so horđić ale so wjeselić, zo mamy telko lubosće k Bohu a jeho cyrkwi w našich serbskich wosadach.

Z wosebitej radosću můžeme hišće rozprawječ, zo je nětko na wěži nowy časnik z elektriskim nacěhnjenjom dotwarjeny a w Božim domje je položca nowych ľawkow zatwarjena. Nadžijamy so, zo so za tuto lěto tež tamna položca dotwari.

Wšitko pak, wo čimž smy tu pisali, dyrbi pomhač, zo so Bože mjeno mjez nami česci, a my Jemu samemu swěrnú služimy. WÓN chcył nam dale pomhač. B.

Naklad Domowina. — Wuchadža z licencu č. 733 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerske rady NDR Jónkrėd za měsac. — Rjadowe Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamoiwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth — Njeswaćidlski. — Čišč: III-4-9, Nowa Doba, čišćerňa Domowiny w Budyšinje.